

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

MAHUR BESTE

ROMANININ İNCELENMESİ

UĞUR ÇOLAK

4-B

950163

HAZİRAN 1999

LEFKOŞA - KIBRIS

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ EDEBİYATI BÖLÜMÜ

ESER İNCELEMESİ

MAHUR BESTE

(AHMET HAMDİ TANPINAR)

MEZUNİYET ÇALIŞMASININ DANIŞMANI:

Doç.Dr.BÜLENT YORULMAZ

HAZİRAN 1999

LEFKOŞA KIBRIS

AHMET HAMDİ

TANPINAR

MAHUR BESTE

MAHUR BESTE

AHMET HAMDİ
TANPINAR

DERGAH YAYINLARI 2. BASKI
EYLÜL 1988, 3. BASKI NİSAN 1995
İSTANBUL.

-I-

ÖNSÖZ

Bu mezuniyet çalışması, Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı kapsamı dahilinde yapılmıştır.

Çalışmada Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Mahur Beste romanı ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu kapsam içerisinde maddi kültür unsurları çıkartılıp tahlil edilmiştir.

Bu çalışmada beni yönlendiren, her türlü yardımı ve eleştiriyi esirgemeyen mezuniyet çalışması danışmanım Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a teşekkür ederim.

-II-
İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Önsöz.....	-I-
İçindekiler.....	-II-
Giriş.....	
Yazar'ın Hayatı.....	-1-
Roman Hakkında Bilgi.....	-2-
Maddi Kültür Unsurları.....	-3-9-
İndeks.....	-10-19-
Kaynakça.....	-20-

AHMET HAMDİ TANPINAR

(1901-1962)

Cumhuriyet devri şair ve yazarlarından olan Ahmet Hamdi Tanpınar, ilk ve ortaöğrenimini Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde ve İstanbul'da yaptıktan sonra İstanbul Edebiyat fakültesi'ni bitirdi. Erzurum, Konya, Ankara liselerinde, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde edebiyat öğretmenliği yaptı (1923-1933). Güzel Sanatlar Akademisi'nde estetik, sanat tarihi öğretmenliğinden sonra Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne Yeni Türk Edebiyatı profesörü oldu (1939-1942). 1942 seçimlerinde Maraş'tan milletvekili seçildi. 1946 sonlarında Milli Eğitim Bakanlığı müfettişliği ve Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki eski görevinde çalıştıktan sonra 1950'de yeniden İstanbul Edebiyat Fakültesi'ndeki kürsüsüne getirildi. Ölümüne kadar bu görevde kaldı.

Mütareke devrinde yetişen şairlerindendir. Dergah, Milli Mecmua, Hayat, Görüş dergilerinde çıkan ilk şiirleriyle hemen tanındı. Birçok dergilerde dağınık bulunan şiirlerinde, tema olarak genellikle, insan ruhunun ve özellikle bilinçaltı hayatının işlendiği göze çarpar. Aynı tema nesirlerinde derinliğine ve genişliğine olarak çok daha büyük bir ölçüdedir. Hikayeden romana doğru geçen yazarın, ruh hallerini ve bilinçaltısını aradığı, yansıttığı görülür. Bu yazılarında yazar karşımıza güçlü bir üslupçu olarak çıkar. Hikayeden romana geçişinde, bireysel hayatın yanında sosyal sorunlara da yer verdiği görülür.

Batı Etkisindeki Edebiyatımızın Servet-i Fünûn'a kadarki devrini içine alan < On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi> adlı eseri, bu alanda yapılan ilk ciddi denemedir. Bazı gereç eksikliklerine ve çok kişisel yargılarına karşın geçmişimiz hakkındaki türlü yönlü ve geniş bir bilginin üzerine oturtulan bu eser; bir edebiyet tarihçisinin yalnız metodik bilgiye değil, aynı zamanda bir sanatkar sezisi ve anlayışının da bulunması ve dolayısıyla, üslup bakımından da edebiyat tarihinin başka bilimsel eserlerden ayrılması zorunluluğunun belirtmesiyle de dikkati çekmektedir.

Tanpınar'ın başlıca eserleri;

HİKAYELER: Abdulah Efendi'nin Rüyaları (1943), Yaz Yağmuru (1955).

ROMANLARI: Huzur (1949), Saatleri Ayarlama Enstitüsü (1962), Sahnenin Dışındakiler (1973), Mahur Beste (1975).

DENEMELER: Beş Şehir (1946), Yahya Kemal (1962) Edebiyat
Üzerine Makaleler (1969), Yaşadığım Gibi (1970) ve Monografi (xix.
Asır Türk Edebiyatı Tarihi 1949) türlerindendir.

ROMAN HAKINDA BİLGİ

Mahur Beste'de, Tanpınar'ın Huzur ve Sahne'nin Dışındakiler adlı romanlarında önemli bir motif olan <Mahur Beste> teması önemli yer tutar. Mahur Beste, acı bir aşk hikayesinin klasik musiki kalıplarıyla soyutlanmasıdır.

Tanpınar, klasik Türk musikisini medeniyetimizin özlü bir yansıması olarak kabuledir. Mahur Beste'de Tanpınar'ın diğer eserlerinde de görülen medeniyet meselesi büyük bir ağırlıkla ele alınır. Mahur Beste, tanzimat sonrasında toplum hayatımızın her yönüne yansıyan değişim ve başkalaşımın yansıtıldığı ve her fırsatta tartışıldığı bir roman özeliğindedir.

Mahur Beste'deki başlıklar, birbirleriyle bağlılık oluşturur. Geçmiş zaman önemlidir. Marcel Proust'tan etkilenir. Geçmiş zamanı ebedileştirmek fikri vardır. Zamanı dondurmak, billurlaştırmak ister, avizeyi kullanır. Romanda insan, zaman ve tarih arasındaki münasebeti de yakalamaya çalışır.

Tanpınar'ın fikrine göre insan yaşadığı zamana göre şekil alır. Bu romanda, tarihi şartlar içinde yaşayan insanlar arasındaki farkları da ortaya koymaya çalışır. Romanın kahramanlarından Behçet Bey, Atiye Hanım, İsmail Molla ve Ata Molla birbirlerinden çok farklıdırlar. Romanda, bu kadar tarihi zamandan, eşyadan, insandan bahsetmekle tarihi bir roman özeliği verilmez. Tarihi romanlarda belgeler esastır. Tanpınar bu romanda, insanı ve olayı belgelere bağlı olarak incelemeyi. Zaman ve tarihi şartlar yüzünden insana içten bakar.

Tanpınar, insanın ruhuna, şuuraltına değer verir. Hayata bakış tarzları, roman kahramanlarının bu tarihi şartlar içinde, bu birbirleriyle münasebetleri açısından çok açık bir şekilde ortaya konur. Tarihi, insan psikolojisini, insan sevgisini, resmi, musikiyi bütün güzellikleri vermeye çalışır.

Romanda her bölümün bir başlığı vardır ve bu başlıklarla hikaye oluşur.

- Birinci bölüm.

İki uyku arasında düşünceler: Bu bölümde, roman kahramanlarından Behçet Bey ile merhumkarısı Atiye Hanım tanıtılır. Özellikle eşya ve kıyafeten bahsedilir. Aşık motifini çok kullanır çünkü aşık zamanı bir noktada ebedileştiren bir araçtır.

- İkinci bölüm.

Baba ile oğul.

Bu bölümde daha çok Molla Bey'in din anlayışı anlatılır.

- Üçüncü bölüm.

Bu bölümde de İsmail Molla ve Ata Molla'nın dünür oluşu aralarındaki münasebetler ve farklılıklar anlatılır.

- Dördüncü bölüm.

Behçet Bey'in evlilik yılları.

Bazı konular üzerinde çok derin düşünür. Saadet ve felaket anlatılır. İzdırap ve ölümün insan hayatının bir gerçeği olduğunu, bu gerçeğe yaşarken insanın hayatına mutlaka bir mana vermesi gerektiğini söyler. Mahur Beste'nin öyküsü anlatılır.

- Beşinci bölüm.

Garip bir ihtilalci.

Kahraman Sabri Hoca'dır. Garip bir adamdır. Politikanın yuttuğu insanlardan birisidir. Tarihi, zamanın içerisinde verilir. Onu uzun uzun anlatır.

- Altıncı bölüm.

Hısım akraba arasında.

Çevredeki insanları anlatır. Halit Bey'i anlatır, ona bağlı olarak ta eski bir konağı anlatır. Halit Bey'in konağında madde ile ruh arasındaki ilişkiyi verir. Burada Ruhsar adında genç bir genç kız vardır. Buradan diğer bir bölüme geçiş yapar. İnsana içten bakan bir görüşü vardır. Bu, Freud'un görüşüdür, insana şuuraltından bakar.

- Yedinci bölüm.

Mahur Beste hakkında Behçet Bey'e bir mektup: Bu bölümden sonra 'Huzur' romanına geçer.

MADDİ KÜLTÜR UNSURLARI

GIYİM KUŞAM

BOHÇA: İçine çamaşır, elbise ve bunun gibi şeyler konularak bağlanan dört köşe kumaş.

BÜRÜMCÜK: (bürümcük veya börümcek) Kıvratma denilen bükülmüş ham ipekten dokunan bir çeşit ince çamaşır kumaş. İpek böceği kozalağının dış tarafındaki ipliklere verilen ad.

Bürümcük, Türkler arasında özel bir rağbet görmüştür. Düğünlerde gelin ve damatın gömlekleri bürümcükten yapılır ve yaka kolları genellikle gelinlik kız tarafından iyne oyasıyla işlenirdi. El tezgahlarında dokunduğu için bürümcük dar enli olur ve genellikle bir gömleklik top halinde dokunur. İplikle karışık dokunan bürümcük çeşidine helali denir ve daha çok erkek çamaşırları için kullanılır.

CEKET: Kollu önden ilikli, bedeni kalçaya kadar örten gömlek kazak veya yelek üstüne giyilen elbise. (genelde erkekler giyer.)

CEPKEN: Çuhadan yapılmış ve gömlek üstüne giyilen uzun kolu giyecek.

CÜPPE: Yanları geniş,uzun ve bol bedenli düğmesiz elbise. İlimiye sınıfının giydiği cüppe düz şayaktan uzun ve bol kolu tasma yakalı olarak dikilirdi. Sonraları hocalar ve papazların giydiği, uzun ve bol düğmesiz elbiseyede cüppe adı verildi. Önü arkasına göre daha kısa ve uçları beldeki kuşağa takılan bir cins cüppe de Osmanlı askeri teşkilatında solaklara giydirilirdi.

ÇARŞAF: Eskiden kadınların giydiği uzun sokak kıyafeti.

DANTEL: Elbise, çamaşır, örtü ve bunun gibi eşyalara süs olarak dikilen çeşitli ipliklerle değişik biçimde örtülen seyrek dokuma.

ENTARİ: Çamaşır üzerine giyilen ve genellikle tek parçadan ibaret kadın giyeceği.

HOTOZ: Eskiden kadınların taktıkları çeşitli renk ve biçimlerdeki başlık.

HIRKA: Genellikle yünden örülmüş veya kalın kumaştandilikip, içi diğer madelerle kalınlaştırılmış, evde giyilen ceket.

KURDELE: İpekten yapılmış geniş şerit.

KORSE: Çeşitli sebeplerden kullanılan iç giysisi.

KADİFE: Bir yüzü ince yumuşak ve parlak tüylerle kaplı bir çeşit kumaş.

KEÇE: Yünü ayakla ezerek yapılmış kaba kumaş.

KESKÜL: Eskiden dilencilerin elerinde bulunan kap.

MİNTAN: Yakası olmayan erkek gömleği.

PARDÖSÜ: Serin havalarda elbiselerin üzerine giyilen ince üstlük.

POST: Tüyleri alınmamış kesilmemiş hayvan derisi.

PANTUFLA: Aba terlik, keçe terlik

REDİNGOT: Kruvoze, bele oturan, bol ve geniş etekli arkası yırtmaçlı uzun erkek ceket.

SARIK: Müslüman din adamlarının başlık üzerine sardıkları uzun tülbet.

SANDAL: Tabanı tam olan, üstü deri ve kordonlarla tuturulmuş bir çeşit yazlık ayakkabı.

SETRE: Düz yakalı ve önü ilikli, çuhadan yapılma ceket.

ŞALVAR: Ağı çok bol olan, bele uçlara bağlanan bir çeşit pantolon.

TERLİK: Ev içinde giyilen hafif, az dayanıklı ayakkabı.

TAKKE: Yarım yuvarlak küre şeklinde ince kumaştan veya örgüden yapılan hafif başlık.

ÜNİFORMA: Aynı işi yapan insanlar tarafından giyilen rengi veya biçimi tüzükle belirtilmiş elbise.

BİNA (YAPI)

BEDESTEN: Kumaş, silah, mücevher gibi değerli eşyaların alınıp satıldığı kapalı çarşı. Bedestenler zamanlarında önemli birer iktisadi kuruluştur. O devirde günümüzdeki banka ve borsaların görevini görürdü. Her bedestende onu korumakla yükümlü birer kuruluş bulunurdu.

CAMİ: (Arapça'da cem', toplanmadan câmi) Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

İlk devirlerde müslümanların ibadet yerleri (toplayan mescit) anlamına gelen mescit-ül-cami olarak adlandırılırken giderek değişti ve sadece cami adı verildi. Aslında çok daha genel bir anlam taşıyan ve "ibadete ayrılmış yapı" demek olan mescit kelimesi ise Türkçede mahalle içindeki küçük ibadet evleri ve büyük ibadet yerlerini adı olarak kaldı.

DERGÂH: Bir tarikata mensup dervişlerin toplanıp zikir etikleri, tarikatın törelerini uyguladıkları yer.

FENER: İstanbul'da semt. Haliçin güney kenarında cibali ile balat arasında şehrin yüksek kısmından dik yokuşların tırmandığı yamaçlarla ayrılmıştır.

HAMAM: Yıkanılacak yer.

HAN: Eskiden yolcuların konaklamaları için yapılan, yoların konaklama yerlerinde inşa edilmiş yapı.

HAREM: Eski saray ve büyük konaklarda kadınlar için ayrılan bölüm.

KALE: Eskiden düşmana karşı savunma yapmak için kullanılan büyük kalın yüksek duvarlı yapı.

KİLİSE: Hristiyan aleminin ibadetini gerçekleştirdikleri yer. Dinevi işlerinin hepsini kilisede yaparlar çocukların dünyaya geldiklerinde vaftiz törenini gerçekleştirerek hristiyanlığa adım atılır.

KONAK: Büyük ev, yolculuk sırasında geceyi gecirmek için durulan yer, osmanlıların son dönemlerinde paşalara tahsis edilen büyük evler.

KUBBE: Yarım küre şeklinde yapılan bina damı, cami, hamam ve saraylarda görülür.

MATBAA: Basım evi.

MEDRESE: Bir çok müslüman ülkede din ve hukuk alanında değerli kişiler yetiştiren okul.

MEKTEP: Okul.

MESCİT: Küçük cami.

SAÇAK: Bir şeyin kenarlarından sarkan püsküler. Çatının binadan dışarı sarkan kısmı.

SARAY: Devlet başkanlarının oturmaları için yapılan büyük yapı. Büyük konak, padişahların oturdukları yer.

SELAMLIK: Eskiden saray, köşk ve konaklarda erkeklere ayrılmış bölüm.

SOFA: Genellikle eski evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer.

TAHTABOŞ: Damlarda çamaşır sermeye yarayan, eskiden çinko ile kaplanan bölüm.

TEKKE: Eskiden tarikatta bulunan kişilerin, barınıp ibadet ettikleri yer.

TERSANE: Gemi yapılan yer.

TÜRBE: Genellikle ünlü kimseler için yapılmış ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.

YALI: Su kıyısına yapılmış büyük güzel ev.

EŞYA

ABONUZ: Sıcak iklimlerde yetişen diospyros türü ağaçlardan elde edilen, sert, ağır ve koyu renkli tahtaya verilen ad.

AKÇE: Küçük gümüş para, herçeşit madeni para.

AKİK: (halk dilinde hakik) İç içe çeşitli renk halkalarıyla bölünen kalseduan kuars cinsinden kıymetli taş.

AKVARYUM: Tatlı veya tuzlu su hayvanı ve bitkilerinin beslendiği kap.

ALTIN: Parlak sarı renkte, yoğ, telleşen, havadan sudan etkilenmeyen ve ticari değeri çok yüksek olan maden.

AYNA: Işınları yansıtan cilalı, sırlı cam.

BASTON: Yürürken dayanmaya yarayan üzeri az yada çok işlenmiş değnek.

CÜZ: Eskiden kısım parça anlamına gelirdi. kur'an'ın otoz bölümünden herbiri. Eski yirmi sayfadan yazma eser. Bir kitabın bir veya birkaç formelık kısmı.

ÇANAK: Pişirilmiş topraktan yapılmış küçük yuvarlak veya yayvan kap.

ÇÖMLEK: Topraktan yapılan ve pişirilerek sağlamlaştırılan kap veya tencere.

ÇEŞM-İ BÜLBÜL: Farsça'da çeşm göz ve bülbül den, bir çeşit tahrirli (çizgili) cam işi.

DEĞNEK: (degmek) (Dege-nek'ten) İnce düzgün ağaç, sopa.

GARDROP: Elbiselerin konulduğu büyük dolap.

GÜMÜŞ: Beyazımsı gri renkte parlak kolay işlenilen ve tel haline gelen oksitlenmeyen değerli maden.

HALI: Yere serilmek veya duvara asılmak için çok kere yünden yapılan yaygı, örtü.

HAVAN: İçinde ufaltmak için birşey dövülen tahta, maden, pilastik madeden yapılmış çukurca kap.

KANEPE: Birkaç kişinin oturacağı koltuk.

KAPUT: Asker paltosu.

KARYOLA: Üzerinde yatak serilip yatmaya yarayan maden veya tahta kerevet.

KÂSE: Sulu yiyeceklerin konulduğu derince kap.

KİLİM: Sergi örtü olarak kullanılan kıl veya yünden dokunmuş alet.

KOLTUK: Kol dayayacak yeri olan geniş rahat sandalye.

KOMODİN: Karyolanın yanına konulan, çekmeceli küçük dolap.

KONSOL: Üzerinde genelde mermer bir tabla ve ayna bulunan çekmeceli mobilya.

KÜLÇE: İri parça halindeki maden.

LEĞEN: İçinde öteberi yıkanan derinliği fazla olmayan genişçe kap.

MASA: Bir destek üzerine oturtulmuş genişçe tabladan oluşmuş mobilya.

NAKİŞ: Duvarlara ve tavanlara boya ile yapılan süs, kumaş üzerine sim veya renkli iplikler kullanarak el, makina ile yapılan süsleme.

OCAK: Ateş yakılan yer. Özel olarak duvarın içine yapılan yer, şömine.

PERDE: Yapı ve pencerelere asılan örtü.

PEŞKİR: Pamuk ipliğinden dokunmuş havlu.

SAKSI: İçine toprak konarak çiçek dikilen kap.

SANDIK: İçine hertürlü eşya konan tahtadan yapılmış dört köşe büyük kutu.

SEDİR: Üstü minderli kerevet.

SIRMA: Altın yaldızı olan veya olmayan ince gümüş tel.

SAMDAN: Üzerine mum dikilen destek, madenden yapılmış kap, alet.

YAZMA: Üzerine el veya kalıp kullanılarak resim yapılan bez.

VASITA

FİRKATE: Savunmasız gemi. Buharlı gemilerden önce Osmanlılarında kullandıkları on-on yedi oturaklı firkateyn tipi savaş gemileri. Osmanlılar önceleri kara mürsel adını verdikleri marmara tipinde gemiler yaptılar daha sonra bunları venedik gemilerini örnek alarak değiştirdiler.

GEMİ: Su üstünde, insan veya yük taşımaya yarayan uzun yüzer taşıt.

KAYIK: Kürek veya yelken ile hareketi sağlanan ufak deniz teknesi.

LOKOMOTİF: Vagonları çekmeye yarayan, buhar,elektrik veya patırlı motor ile çalışan makina.

ŞİMENDİFER: Tren, demiryolu.

VAPUR: Buhar gücüyle çalışan gemi.

TAKI

ELMAS: Genellikle renksiz ve saydam olarak bulunan billurlaşmış saf karbon. (Çok set fakat kolay kırılır bir taş olan elmas tıraş edildikten sonra kuyumculukta kıymetli taş olarak, sanayide kayaların delinmesinde ve taşlama taşlarının perdahlanmasında kullanılır.)

GERDANLIK: Çoğunlukla değerli taş veya madenlerden yapılmış boyunlara takılan ziynet eşyası.

MADALYA: Savaşta yararlılık gösterenlere, yarış ve sergilerde derece alanlara verilen, o olayın ve günün anlamını ebedileştiren, madenden yapılmış nişan.

YÜZÜK: Parmağa takılan genelde madenden yapılmış halka.

ZİNCİR: Birbiri içine geçmiş metal halkalardan meydana gelen bağ.

YİYECEK-İÇECEK

AFYON: Değişik haşhaş türlerinin özellikle beyaz haşhaşını kapsülerinden akan sütün yoğunlaşmış katılaşmış hali.

BARBUNYA: Kırmızı pulu, kemikli balık (Boyu 25-30 cm, ağırlığı 200-300gr kadardır.) Barbunyagiller familyasından.

PEKMEZ: Genelde üzüm ve dut meyvelerini çıkarılan suyunun kaynatılıp koyulaştırılması.

ARAÇ GEREÇ

ATAŞ: Kağıtları bir arada tutmak için yapılmış çengel. Köşe ataşı kağıtları köşelemesine tutar.

BARUT: Ateşli silahlabir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan hertürlü patlayıcı katı madde.

ÇAKI: Bir veya birkaç bıçağı olan ve bıçakları gövdesinin içine katlanarak kapanabilen küçük kesici alet. Çakı kelimesinin farsça yarık yırtık anlamındaki çakı veya çakü'den geldiğini ileri sürenlerde vardır.

ÇİRİŞ: Çirişotu'nun kökü öğütülerek elde edilen ayak kabıcılar ve ciltçiler tarafından kullanılan yapıştırıcı

FONOĞRAF: Önceden kaydedilmiş sesleri veya konuşmaları tamamen mekanik yola okuyan alet.

KAFES: Aralıklı bir şekilde maden, tel ve ağaç cobuklarından yapılmış kap, barınak.

KALEM: Resmi dairelerde yazı işleri görüldüğü yer.

KEMAN: Dört teli bulunan, yayla çalınan bir çalgı.

KEMENT: Uzakta bulunan bir şeyi yakalayıp çekmek için kullanılan ucu ilmikli ip.

KEPENK: Dükkanların kapılarını ve vitrinlerini kapatmaya yarayan tahta sac ve demirden yapılan kanat, tabla.

KÜPEŞTE: Gemilerdeki güverte parmaklığı, parmaklığın üstündeki ağaç kısım.

LAMBA: İçindeki teller elektirik akımı ile akkor haline getirilip ışık elde edilen alet.

MANGAL: İçine ateş konan sactan, bakırdan veya pirinçten yapılmış türlü biçimdeki kap.

MENGENE: Bir maddeyi sıkıştırmaya yarayan araç.

MIZRAP: Telli çalgıları çalarken kullanılan tüy, ağaç kabuğu, pilastik küçük çubuk, pene.

MUKAVVA: Kalın, kolay bükülmeyen sert kağıt.

MUSLUK: Takıldığı kaptaki sıvıyı istenildiği zaman akıtacak şekilde yapılmış açılır kapanır alet.

NEY: Tekke musikisinde çok kullanılmış, kaval şeklinde yanık bir ses veren, kamıştan yapılmış üflenerek çalınan bir çalgı.

ÖRS: Üzerinde demir dövülen çelik alet.

PIYANO: Üzerinde parmak basacak tuşları buluna, telli ağır çalgı.

RAHLE: Bağdaş kurup oturulduğunda, üzerinde kitap okumaya ve yazı yazmaya yarayan bir çeşit alçak, küçük masa.

SAZ: Hertürlü müzik aracına verilen ortak isim. Türk halk müziğinde telli çalgılara verilen genel isim.

SİLAH: Saldırmak veya savunmak için kullanılan ateşli alet.

TABANCA: Cepte belde taşınan tek ele kullanıla bilen ateşli silah.

TANBUR: Yay ve mızrapla çalınan uzun saplı telli tahta çalgı.

TERAZİ: Bir hareketli kolun iki ucunda iki kafesi bulunan tartı aleti.

TEZGAH: Üzerinde iş görülen, satış yapılan uzunca ve yüksek masa.

TIĞ: Dantel veya yün örmek için kullanılan ucunda çengel bulunan kısa şiş.

TİRŞE: Yazı yazılacak hale getirilmiş deri.

YELKEN: Rüzgarın gücünden faydalanmak için küçük teknelerin vekayıkların direklerine takılan bez veya kumaştan parça.

ZEMBEREK: Kurulup bırakılınca bir mekanizmayı kendi kendine çalıştıran yay.

İNDEKS

KELİME

-A-

Abanısarık 108
Abanoz 18
Abdestane 131
Adliye 59
Afyon 126
Ahır 143
Akvaryum 171
Akçe 61, 99
Akik 20
Altın 30, 142, 143, 153,
Anbar 132
Apulet 140
Araba 56, 57
Arıkovanı 63
Ataş 148
Avize 70, 105
Avlu 157, 162
Ayna 25, 26, 27, 31, 32, 35, 115, 165, 167, 169

-B-

Babıali 86, 139, 161
Badem 111
Bahçe 151
Bakır 156
Balkon 116
Barbunya 110
Barut 148
Baston 133
Bayrak 55
Bedesten 20, 25, 153, 154
Bekirkumaş 25
Beyazıt 98
Bıçak 45, 88, 96
Bizans oyması 24
Boğaz 27, 28, 75, 78, 106
Bohça 136, 150
Boncuk 161
Buhtunnasır 134

Bürümçük 111
-C-
Camfeneri 95
Cami 88,91,106,111,157
Ceket 69,124,140
Cepken 88,150
Cilt 44,73,83,164
Cübbe 85,97,124
Cülüz 116,134
Cüz 131
-Ç-
Çakı 107,165
Çamaşır 156
Çamlıca 117,134
Çanak 22
Çarşaf 29,49
Çay fincanı 72
Çekmece 53,164
Çember 135
Çerçeve 27,35
Çeşme 106
Çeşmi bülbül 25
Çeyiz 20,62,130,133,149,154
Çınar 54,50
Çırağan sarayı 92
Çiğ 24
Çin kasesi 24
Çiriş 39,40
Çömlek 22
Çöplük 130
-D-
Dam 42,43,44
Dantel 150
Darulacize 131
Değirmen 74,94,154
Değnek 164
Demir 106
Dergâh 158
Dolap 131,150,169
Döşek 135
Düğme 124
-E-
Edirne kesmesi 25

Elbise 85,133,139,151,154,161

Elmas 28,33,133,152,154

Enfiye 127,164

Entari 67,112,150

Etek 85,151

Eyyüpoyuncağı 107

-F-

Fatih 98

Fener 116,117

Feracen 29

Fetva 65,108

Fetvahane 78,108,109

Fezleke 43,73,74

Fıkıh 108

Fındık 95

Filiz 35

Fincan 22

Firkete 69

Fonograf 110

-G-

Galatasaray 115

Gardrop 22

Gecelik 67,130

Gelincik şurubu 111

Gemi 87,125,171

Gerdanlık 20

Girift 32

Gömlek 104

Gözlük 124

Gül 28

Gül bahçesi 166

Gümrük 90

Gümüş 142,144

Gümüş tepsi 69

-H-

Hacıbektaş kazanı 55

Hamam 103,142,149,150

Han 97,124,142

Harem 37,39,40,48,49,63,82,132,133,134,144,145,152

Hattat 89

Havan 121

Havlu 132

Hayalık 69,138

Helva 95
Hevenk 39
Hırka 163
Hint şalvarı 144
Hokkabaz 16
Hotoz 16,133
Hudut 85
-İ-
İğne 133
İlmiye 59
İncili taş 133
İpek kumaş 134
İpek mendil 107
İran halısı 24
İskele 95
İskelet 136
İstanbul yazması 25
İspirto 122
İtfaiye 106
-K-
Kadife 69
Kafes 53,149,164,165
Kâğıt 66
Kahve 150,151
Kahve fincanı 63
Kale 64
Kalem 102
Kalemtıraş 107,127
Kameriye 29
Kanarya 164
Kanepe 54,67,69
Kanat 83
Kandil çöreği 109
Kandil mumu 116
Kaput 161
Karabiber 127
Karikatür 151
Kartpostal 25
Karyola 18,106
Kase 22
Katran 87
Kav 21
Kayık 27,54

Kazasker 65
Keçe 156
Keman 121,159,160,161
Kement 135,140
Kemer 151
Kepen 151,162
Kerpeten 156
Kese 48,131
Kestane ağacı 29
Keşköl 109
Kıravat 169
Kızak 87
Kibrit 21
Kilim 156
Kilise 142
Kiremit 42
Kiriş 106
Koltuk 66,67,131,133,150,161
Komidin 20,34,69
Konak
29,52,54,59,66,67,85,89,92,95,97,106,107,121,126,129,136,
137,140,141,145,148,149,151,161,169,171
Konsol 22,25,107,124
Kordon 140
Korse 31,150
Kömür 134
Köşeminderi 78
Köşk 18,75,76,116
Kubbe 134
Kukla 24
Kur'an 16,164
Kurdele 26,53
Kurşun 134
Küllah 86
Külçe 30,72
Külhan 40
Küpeşte 171
Kürk 111,122,150
Kütüphane 63
-L-
Laboratuvar 57
Lamba 64,67,69,71,122,124,127
Layiha 43,73,74

Leğen 156,
Levazım 22
Levent 92
Levha 25,165
Lokomotif 123
Lüfer 110
-M-
Mabeyinci 43
Maçka 20
Madalya 53
Maden 72
Mahmudiye altını 146,147
Mangal 133,158
Masa 132
Mason locası 88
Maşlah 67,69
Matbaa 89
Mecelle 124
Mecidiye 91,95,141
Medrese 56,85,86,88,89,90,106,108,109,134
Mekanizma 168
Mektep 29
Mektup 88,28
Meneviş 165
Mengene 39,40,44
Merdiven 46,131,136,138,152,153,154,157,162,171
Merhem 157,164
Mescid 134
Mesler 105
Meşihat 57
Meyhane 135
Meze 154
Minare 106,110
Minder 136
Mintan 97,156
Minyatür 22,73
Mısır ekmeği 96
Mızrap 57
Muhacir arabası 74
Mukavva 171
Mum 28,117,118
Mumya 136

Musuki

28,29,30,36,75,76,111,116,140,159,160,161,170,172,174

Musluk 126

Musluk lülesi 106

Mücellit 22

Mücevher 25,69,95,117,53

Mürekkep 124

Mülkiye 60,62,70,71,120

-N-

Nağme 160

Nakiş 162

Nal 121

Nara 121

Nazır 43,59

Nebat 27,71

Nefes 161

Neva 122

Ney 22,165

-O-

Ocak 51,158

Orkestra 32,33,161,175

-Ö-

Örs 155

Örtü 67

-P-

Pabuç 112,156

Pantolon 161

Pantuflla 16

Papatya 165

Pardesü 121,124,126

Payitaht 97,125

Pekmez 95

Pembe atlas 69

Perde 63,70,113,135,136,149

Peşkir 134

Petrol gemisi 125

Piyano 140

Plastron 164

Post 92

Pudra 31

Pusula 53

-R-

Rahle 20

Rasat kulesi 172
Redingot 122,169
Rok 150
-S-
Saat 32,33,34,35,53,67,73,83,120,169
Sabun 157
Saçak 136
Saksı 134
Saksonya 70
Salon 131,136
Sandal 73,75,82,87
Sandık 107,133,153,155,156,169
Saray
57,59,60,64,80,82,86,90,92,101,102,104,132,133,134,135,
142,162
Sarık 58,97,124
Sarmaşık 18,27,35
Sarrat 146
Satranç 50,58,60,61,63,64,124,125,126,127,128
Savatlı hançer 144
Saz 24,28,29,30,36,56,63,74,137,148,150,151,152,170
Sedef 27,165
Sedir 20,165
Selamlık 28,36,52,61,63,89,93,137,143,145,151,152,153,
161
Sema 24
Sepet 26,156
Ser çiçeği 56
Seret 88
Setre 161
Sevr porseleni 24
Sırma 18,131,133,139,140,141,147,150
Sigara 58,124
Silah 59,126
Silgi 67
Sofa 136,152
Sokulgan sofrası 89
Sürâhi 25
Suvari 126
-Ş-
Şadırvan 106
Şalvar 91,94,150
Şamdan 25,27

Şimendifer 89
-T-
Tabak 130
Tabaka 24
Tabanca 144,151
Tahtaboş 102
Tahta oyması 165
Takke 58,108,109
Takye 102,130,131,150
Tanbur 19,22,30
Tas 117
Tavan 70,105
Tebeşir silgisi 50
Tefsir 123
Tekerlek 121
Tekke 159,160
Telgıraf 45
Telhis 43
Tellal 24
Tepe 83
Terazi 168,172
Terlik 127,130
Tersane 143
Tesbih 121
Testi 156
Tezgah 163
Tezkiye 47
Tıbbiye 115
Tığ 165
Tirşe 58,130
Tohum 134
Torba 95
Tuğla 106
Tulumba 106
Tunus ipeği 92
Tutkal 39,40
Tuz 127
Tül 69,70
Türbe 108,111,131
-U-
Uçurtma 56
-Ü-
Ünüforma 27,138,140,141

-V-

Vakıf 125

Vapur 70,95

Vazo 34

-Y-

Yalı 27,28,54,75,76,78,79,82,100,105

Yasemin 28

Yastık 93

Yazıhane 70

Yazma 73,156

Yelken 26

Yenikapı mevlevihanesi 75

Yorgan 93,155

Yüzük 48

-Z-

Zabıt 124

Zahire 147

Zambak 155,158

Zar 93

Zemberek 15,56,79,116

Zincir 163

KAYNAKÇA

- *DEVELLİOĞLU FERİT* 'Osmanlıca Türkçe Ansiklopetik, lûgat, Aydın Kitapevi Yayınları 13. Baskı 1993, Ankara.'
- 'Meydan Larouse A'dan, Z'ye 12 cilt. '